

Miért öt évre választunk polgármestereket és önkormányzati képviselőket?

Sz. J. - 2019-09-19 07:11:40

Október 13-án lesznek a következő önkormányzati választások, ahol - 2014-hez hasonlóan - öt évre választjuk meg a települési, megyei önkormányzat vezetőit. De egészen 2014-ig négy évente szavazhattunk a helyhatóságokra, ugyanúgy, mint az országgyűlési képviselőkre. Miért változtattak rajta?

Ne befolyásolják egymást a választások

A világ demokratikus részén ritka, hogy ugyanazon az évben tartják az országgyűlési és a helyhatósági választásokat. Sőt a szövetségi rendszerű országokban, mint például Németország, az egyes tartományok is eltérő időpontban választanak önkormányzatokat.

Szavazókör bejárata Szombathelyen 2014 tavaszán fotó: Vágvölgyi Bálint

Annak, hogy nem ugyanazon évben rendezik az ország és a települések életét irányító testületek választását, alapvetően politikai okai vannak. Az, hogy a két választás ne egymás függvénye legyen. Mert világosan látható, és hazánk 1990 és 2014 közti politikatörténete meg is mutatja, hogy az adott évben elsőnek megrendezett választás után a másodikon pártpolitikai szempontból közel azonos eredmények születtek. Persze, voltak kivételek (például 2006-ban), de a tendencia attól még érvényes volt.

Plusz az is közrejátszott, hogy a választópolgárnak ne egymáshoz közeli időpontokban kelljen két választáson dönteni és szavazni. Ettől még a módosítás után sem ússzuk meg a gyakoribb választásokat, de erről később.

Nálunk a rendszerváltáskor alakult így

Magyarországon a rendszerváltás időszakában alakult úgy, hogy sokáig ugyanazon az évben volt az

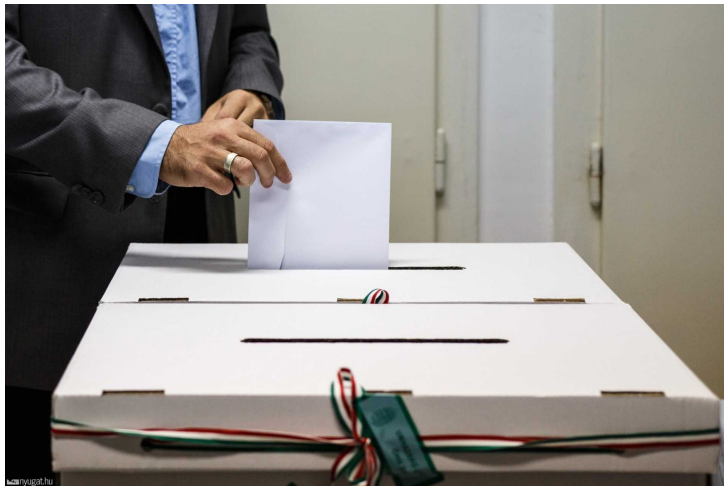
országgyűlési és a helyhatósági választás. 1990 tavaszán tartották az 1945 utáni első szabad választásokat. Az országgyűlésbe több párt jutott be és koalíciós kormány alakult.

A helyhatóságoknál viszont még a tanácsrendszer volt érvényben, az új országgyűlés ezért döntött úgy, hogy a lehető leghamarabb megtartják az önkormányzati választásokat, ami meg is történt 1990 őszén, amikor a tanácsok helyett képviselő-testületeket, a tanácsbírók helyett polgármestereket választhattunk.

Az országgyűlési és az önkormányzati ciklust is négy évben határozták meg, ezért a következő 24 évben tavasszal országgyűlési képviselőket, ősszel polgármestereket, megyei és települési képviselő-testületeket választottunk.

Közbeszölt az európai parlamenti választás

2004-ben aztán hazánk az Európai Unió tagja lett, és jogosultakká váltunk arra, hogy szavazzunk az Európai Parlament tagjaira. Itt viszont nincs választási lehetőségünk, abban az időszakban kell megtartanunk az EP-választást, amit az Európai Parlament kijelöl. Nem csak nekünk minden tagországnak.

Önkormányzati választás 2014-ben fotó: Garai Antal Atom

A csatlakozás éve éppen az előző Európai Parlament mandátumának a végére esett, így 2004 júniusában nálunk is megtartották az első EP-választást.

Az Európai Parlament ciklusa azonban nem négy, hanem öt éves. Így a következő EP-választás 2009-ben volt, majd 2014-ben. És 2014-ben éppen egybeesett a magyarországi uniós és önkormányzati választásokkal. Vagyis, öt évvel ezelőtt három választást kellett megrendeznie Magyarországnak.

Négy vagy öt év?

Persze, politikusaink régóta tervezték a hazai rendszer megváltoztatását, amit végül a Fidesz-többségű országgyűlés szavazott meg 2012-ben. De hozzá kell tenni, ebben az ügyben nem volt túl

nagy nézetletérés a parlamenti pártok között.

Több elképzelés is megfogalmazódott a döntés előtt. Szó volt arról, hogy maradjon az önkormányzatoknál is a négy éves ciklus, csak a választások idejét kell eltolni két évvel, és akkor az országgyűlési ciklus félidejében kellene helyhatóságokat választani.

A másik elképzelés szerint az önkormányzati választásokat az EP-választásokhoz kell kötni, és azokkal egyidőben megrendezni. Ezzel az önkormányzati ciklus öt évre nő, és ha a két (EP- és önkormányzati) választást egyszerre, ugyanazon a napon rendezik meg, akkor kevesebb pénzbe kerülnek, és a választópolgárokat is csak egyszer kell mozgósítani.

Végül egyik sem jött be igazán.

Hatályban maradt a régi törvény is

A ciklus öt évre nőtt, most ugyanabban az évben van az önkormányzati és az EP-választás, viszont utóbbi tavasszal, előbbi ősszel. Így mégiscsak két választás van öt évente, nincs megtakarítás, és kétszer kell a választópolgárokat is mozgósítani, ez a megfogalmazás egyébként a választási kampány udvarias neve.

Országgyűlési választás tavaly Szombathelyen fotó: Horváth Balázs

A választási ciklusokat már az új Alaptörvény tartalmazza, viszont jelenleg is érvényben van a választójogi törvénynek az a paragrafusa, ami úgy fogalmaz, hogy az önkormányzati választásokat a választás évében, október vagy november hónapban kell megtartani.

Persze, törvényt lehet módosítani, különösen kétharmados többséggel könnyű. Kérdés, lesz-e hozzá politikai akarat. Ha a politika változtatni akar ezen, akkor alapesetben két változat lehetséges.

Két változat is lehetséges

Az egyik, hogy módosítják az említett törvényt, és az európai parlamenti választásokhoz kötik az önkormányzati választásokat. Így az EP-választásokkal egyidőben, tavasszal lennének az

önkormányzati választások is, az idei után legközelebb 2024 májusában vagy júniusában lennének a választások. (Amúgy a jelenlegi rendszer szerint is 2024 lesz a következő helyhatósági választás éve, de októberben vagy novemberben lenne a szavazás.)

A másik változat, hogy 2024-ben visszaállítják a négy éves ciklust, és onnan kezdve kétévente váltaná egymást az országgyűlési és az önkormányzati választás.

A döntéshez politikai szándék és akarat kell, nem tudhatjuk, hogyan alakul. De majd meglátjuk.